

Praha 18. listopadu 2008

Dobrý den, paní profesorko,

jak se máte, co nového? Co starého? Pamatujete si na mě ještě vůbec? Vždycky jste mi říkala, že *špatně skončím*, protože si *nedávám pozor na hubu*... jako bych to slyšel. Otázka ovšem je, co je to ten *konec* a do jaké míry je slovo *špatný* relativní. Někdy mám totiž pocit, že konec už nastal a dobrý že také není... a někdy zas pocity přesně opačné; první případ nicméně převažuje, protože pokud už se milostivě dostaví nějaká optimistická či snad dokonce euforická chvíle, na takové vážné věci nemyslím, dost často také nemyslím vůbec na nic... Na *hubu* si ovšem nedávám pozor stále, takže budete mít asi nakonec pravdu.

Neviděl jsem Vás tak dlouho, že vlastně ani nevím, kdy to bylo naposledy. Určitě jsme se o něčem dohadovali, jako vždycky, když jsme se potkali. Hudba, knížky, politika, lidé, Rusko, které jste měla ráda a které já rád neměl a pořád nemám (už to tak zůstane, to vím). Vlastně ani nevím, jestli ještě sdílíte se mnou a s dalšími *svět náš vezdejší*, nebo jestli jste už „přešla do jiné dimenze“, jak jste vždycky říkala, a díváte se na nás odněkud shora...

Ty roky na Aleji byly fajn, takové bezpečné, protože všechno bylo nějaké jasné nebo aspoň jasnější, když jsme znali směr, který jste nám Vy pomáhala najít a udržovat. S odstupem dlouhých let, které ale strašně rychle utekly, vidím, že to byla cesta od dětí k dospělosti, od opakování cizích názorů k tvorbě našich vlastních. Aspoň u mě jste byla naprosto úspěšná a moc Vám za to děkuji. Samozřejmě se našli i takoví učitelé, kteří buď směr sami neznali, nebo se jim nelíbil ten náš, a tak nám onu cestu všemi silami chtěli překazit nebo aspoň znepříjemnit – ale i překážky jsou součástí cesty a je třeba s nimi počítat. To jste nám také říkala, jenže já to nechápal, i když jsem se snažil. Byly věci, které bylo dobré poznávat, a bylo jich hodně. Mezi nimi se samozřejmě občas objevilo to, co poznávat nemělo cenu, ale vždycky se vyplatilo přemýšlet a někam s těmi svými myšlenkami dospět, i když se ten cíl občas ztrácel nebo neměl jméno. Byli i lidé, které bylo dobré a příjemné poznat... to až pak se začali objevovat ti, které by bylo lepší nikdy ani nepotkat. Snad i díky Vám to všechno – pořád ještě, nebo snad už konečně – umím rozlišovat.

Představte si, já učím, já jsem učitel, i když jsem tohle povolání nikdy nechtěl dělat, neuměl si to představit a i Vy jste mi prorokovala blíže nespecifikovanou *temnou budoucnost*, která ovšem s učením neměla nic společného. Tak tedy učím, zatím ještě... teď si nějak – už delší dobu – nedokážu představit, co bude dál; ona budoucnost je pořád stejně temná (třeba jste tím nakonec myslela to, co se teď děje, já nevím). Dál hraju, dál píšu písničky pro sebe i jiné, ale jinak. Už vím, že tím nezměním ani svět, ani sebe. Je to jako plivat do moře – ale proč si neplivnout, když přece ten pocit, že *chci a můžu* je pořád tak pěkný a jen a jen můj...? Proč si neplivnout, i když to mělo být naposledy?

Vzpomněl jsem si na Vás mockrát: co byste asi říkala dnešnímu *euroškolství*, které vede či snad podle svých tvůrců má vést hlavně k tomu, aby lidé sice měli a prezentovali své názory, ale hlavně (a pokud možno výhradně) ty takzvané „správné“, přičemž ona *správnost* je samozřejmě regulována jako všechno. Mockrát jsme si povídali třeba o cenzuře, která nemusí existovat jen v mediální podobě, ale i v té společenské – nějak pořád přibývá věcí, které *se nehodí říkat*, které *by se neměly* atd., zkrátka je třeba myslet a projevovat se jen v mantinelech, které se neustále zužují. Pracuj, konzumuj, moc nemysli... a když, pak myslí jen na ty správné věci. Vy jste vždycky říkala, co jste si opravdu myslela (a taky z toho měla řadu problémů včetně asi dvacetiletého zákazu vyučovat), a to jste mě naučila také (a také občas narazím s tím, co se *nemá říkat*, také jsem někdy *divnej*, protože myslím a říkám věci, které se takzvané *nehodí*). Zákaz učení mi zatím nehrozí, ale jednak co není, může být, jednak jsem zde neměl na mysli jen školství, ale prostě a jednoduše život.

Svět je malý. Už před nějakou dobou mi napsala jedna paní, že ji nějak zaujaly mé webové stránky, četla knížku, kterou jsem napsal a kde také jste (nebojte, jediné špatné slovo jsem o Vás v životě neřekl ani nenapsal), protože jsou to takové *předčasné memoáry* (kdo ale vůbec ví, co a kdy je předčasné?), aby po mně aspoň něco zbylo a abych byl připraven, kdyby přišel ten Vámi prorokovaný *špatný konec*. No a tak mi mimo jiné – protože s ní se dá povídat o leččems, přestože jsme každý z jiné generace – říkala, že Vás zná...

Víte, teď měla škola, kde pracuji, 40. výročí svého založení a já vzpomínal, jak jsme s Pavlem a Martinem hráli na koncertě k 10. výročí založení Aleje v letohrádku Hvězda, jak jsme zkoušeli, a já se s Vámi hádal, že prostě takhle to bude, protože tak to chci, tak jsem to napsal. Zuřila jste, že nechci poslechnout (a koneckonců jste mi to mohla jednoduše zakázat, ale to jste neudělala)... a pak jste mi po koncertě řekla, že jsem měl pravdu. To nezapomenu nikdy – ne pro svůj pocit vítězství, ale proto, že ono vítězství bylo Vaše; přiznat omyl či chybu dělá problémy i současným učitelům, natož tehdy... Našel jsem nedávno i seznam písniček, které jsme tam hráli, ale fotku žádnou nemám. Shodou různých okolností byl tenhle dávný koncert na podzim 1994 jediný, kde jsem zároveň vystupoval s Pavlem i Martinem, protože Pavel s hraním víceméně končil, zatímco Martin se zrovna čerstvě stal mým novým spoluhráčem... Vzpomínám, jak jsme tam hrozně chtěli být, jak nám to přišlo důležité a jak jsme měli trému, jak jsme pak seděli v hospodě na hřišti na Strahově a říkali si, jak jsme hrozně dobří a jak jsme to *zmákli*... Tehdy jsme byli a chtěli být součástí nějaké komunity, chtěli jsme, aby nám všichni (hlavně holky, samozřejmě) klepali na rameno a pořád dokola nám říkali, že bez nás by to nešlo. Taky že nešlo! A teď, na podzim 2008, bylo docela jiné výročí docela jiné školy, ale já už nechtěl nikde nic hrát ani říkat, nechtěl jsem tam ani jít a taky nešel, protože... však Vy víte.

Rozloučím se. Co taky jiného – rozloučím se, a možná, že to bude naposled, protože mi samozřejmě nikdy žádná odpověď nepřijde. Ale třeba Vám to – tady nebo tam *nahoře* – udělá radost. Vlastně jsem Vám chtěl hlavně poděkovat, protože jsem to možná nikdy doslova a zcela pochopitelně neřekl. V těch mých plus mínus dvaceti či jednadvaceti, kdy jsme se viděli naposledy, mi bylo hloupé říkat nějaká *velká slova*, protože jednak sám jsem byl hloupý (nějak jsem nedokázal rozlišit, kdy stejná věta je a kdy naopak není jen prázdnou frází) a hrál si na *tvrdáka*, který z dnešního pohledu je spíš jen *natvrdlý*, jednak jsem vlastně na takové věci, na jaké myslím teď, ani nemyslel.

Ale nerad bych zanechával nějaké dluhy – to se nemá...

Milan Sýkora

... tedy ten, který *špatně skončí* (pokud už se tak nestalo), který místo učebnic nosil do školy kytaru, měl dlouhé vlasy, pořád si něco myslel, hloupě se ptal, nechtěl poslechnout, když měl pocit, že má pravdu, a neuměl poděkovat...